

**Theologiae Moralis Sacramentalis Ad Instructionem
Ordinandorum & Curandorum Ex Materia De Sacramentis
In Genere Et Ordinis Eucharistiae, Poenitentiae, Ac
Matrimonii In Specie**

De Matrimonij Sacramento, & omnibus Peccatis contra VI. præceptum, ac
de Abortu

Sporer, Patritius

Salisburgi, 1711

Classis III. Impedimentorum. Nimia conjunctio. Consanguinitas. Affinitas.
Cognatio. Crimen.

Nutzungsbedingungen

urn:nbn:de:hbz:466:1-55333

rò teneas, requiri novum consensum; tunc ante hunc novum consensum, impleta conditione, solum optinebit vim sponsalium, sicut matrimonia impuberum; ideoque pro tunc pariet tibi solum impedimentum publicæ honestatis ex sponsalibus ad primum gradum; & elicto novo consensu primum erit impedimentum ex matrimonio rato usque ad quartum gradum.

CLASSIS III.

Impedimentorum.

NIMIA CONJUNCTIO.

Continet quinque impedimenta, cognatio ,⁶⁴ eaque triplex: Naturalis seu consanguinitas, Legalis, & Spiritualis: affinitas, & scelestia conjunctio criminis.

SUMMARIA.

65. Consanguinitas quid;
66. Explieantur ejus lineæ.
67. Quousque, & quo jure dirimat? usque ad n. 71.
71. Affinitas quid, & quotuplex?
72. Ex qua copula, & quando oriatur? usque ad n. 76.
76. Qualis affinitas dirimat matrimonium? ac
79. Quousque, & quo jure?
83. Quo gradu, & quis contrahat impedimentum petendi debitum?
85. Cognatio legalis quid, quotuplex, & inter quos dirimat?
86. Cognatio spiritualis quid, & quotuplex?
87. Qualis, & quo jure dirimat?
89. Quis baptizans eam contrahat?
93. Qualis patrinus eam contrahat?
95. Ad hoc requiritur tactus physicus infantis.

70 Theol. Sacrament, Pars IV. Cap. I.

96. Potest tamen quis fieri patrinus per Procuratores legatum.
97. Rosolsuntur varia.
99. Impedimentum criminis est quadruplex.
100. I. Homicidium solum, si quis occidit uxorem seu vel maritum alterius.
101. Ex prævia conspiratione.
102. Et intentione contrahendi matrimonium cum
103. Exempla.
104. II. Homicidium cum adulterio, jam prius cum alia missa factum cum intentione postea cum ea contrahere.
106. III. Adulterium solum cum promissione matrimonii de futuro.
107. Siue deinde adulterium sit commissum ante, vel promissionem.
108. Debent tamen ambo, promissio & adulterium facta vivente eodem coniuge.
109. Debetque illa promissio utrinque esse seria, accepta & absoluta.
110. Ac adulterium verum, formale, & perfectum.
111. IV. Adulterium solum cum alio matrimonio tracto.
113. Quo jure sit inductum hoc impedimentum.

§. X.

CONSANGUINITAS.

Seu cognatio naturalis vel carnalis definita vinculum seu connectio personarum, quia eodem propinquum stipite seu principio per carnem generationem descendunt. dicitur Propinquum quia à stipite valde remoto descendentes, sanguinei non dicuntur; alioquin omnes homines oporteret esse consanguineos, quippe omnes ab eodem stipite seu parente Adamo & Noe descendentes: certè neque à Germanis, neq; Latinis, Italis, Gallis, &c. nisi fortè à Principiis

bus appellantur consanguinei, vel cognati, qui distant inter se decem vel duodecim gradibus. Quamvis autem Legistæ faciant discrimen inter cognatos & agnatos, sic ut cognati sint illi soli, qui per virilis sexus conjunctionem uniuntur; agnati vero potissimum, qui per fæmineum sexum uniuntur, attamen Theologi communiter promiscuè sumunt pro iisdem. In hac autem consanguinitatis conjunctione seu coordinatio ne personarum assignatur linea duplex, recta & transversa, & utriusque distincti gradus. Explico prout possum strictissime pro facilitiori & tenaciori memoria.

I. Linea consanguinitatis definitur: *est ordinata connectio personarum consanguinitatem inter se habentium in ordine ad eundem stipitem*, Gradus vero consanguinitatis est *Distantia unius personæ ab altera in eadem linea consanguinitatis in ordine ad eundem stipitem*. Stipes autem est illa persona, in qua velut principio originis personæ consanguineæ concurrunt. *Linea quoque consanguinitatis duplex est: Recta eaque duplex: ascendentium & descendantium; & transversa; eaque & æqualis, & inæqualis*, Linea lateralis est solum linea recta specialis.

II. Linea recta consanguinitatis ascendentium, *est coordinatio personarum secundum habitudinem ad suum principium originis*, ut pote patrem, matrem, &c.

Linea recta descendantium, *est coordinatio personarum secundum habitudinem principii ad inæ*

indè derivatos utpote filios, nepotes, &c. utraque est hæc Regula generalis. *Tot sunt gradus in linea recta ascendentे vel descendente* quot sunt personæ, *dempta unā*, v. g. pater filius, duæ tantum immediatæ personæ, tantum gradu distant; avus & nepos, tres tantum personæ, duobus tantum gradibus distant, seu quod idem est, sunt consanguinei in secundo gradu.

III. *Linea transversa est coordinatio personarum, quarum neutra vel nulla ab altera, utraque vel omnes ab alio eodem stipite descendunt.* Linea transversa æqualis dicitur. *Habendo inter personas ab eadem communi stipite æquilater distantes; ut inter fratres & sorores, patriles, & consobrinos.* Et pro hac est regulæ generalis. *In linea transversa æquali* quot gradibus personæ singula distant à communi stipite, *totidem* distant inter se. Sic fratres & sorores in uno tantum gradu distant à patre: patrue & consobrini, cum distant duobus, etiam in se distant uno aut duobus gradibus, seu quod idem est, sunt consanguinei in primo, vel secundo gradu.

IV. *Linea transversa inæqualis est* *Habendo inter personas inæqualiter à communi stipite distantes;* utpote patruus & nepos ex fratre. Pro hac est Regula Generalis. *In linea transversa inæquali* quot gradibus remotior persona distant à communi stipite, *totidem* gradibus ipsæ persona distant inter se. v. g. Filius tuus proprius & filius

fratris

fratris tui seu neptis ex fratre distant duobus gradibus, seu ut loquimur, primo gradu in secundum; quia licet filius tuus uno gradu distet a patre, nepos tamen ex fratre distat duobus gradibus. Exempla facilius occurunt ex pictura, quam Scriptura.

Hic forte saepius haeres, & erras in nominibus ejusmodi graduum. ut omnibus omnia siam, agam paulisper Grammaticastrum. In linea recta, utique intelligis, quid sint ascendendo: Primo *Pater, Mater*. Secundo *Avus, Avia*. Tertio *Proavus, Proavia*. Quartio *Abavus, Abavia*. Et descendendo: Primo *Filius, filia*. Secundo *nepos, neptis*. Tertio *Pronepos, proneptis*. Quartio *Abnepos, abneptis*. In Linea transversa ascendendo: Primo Patris frater *Patruus*, patris soror *Amita*, & horum filii *Patruelis tui*; Matris frater *Avunculus*, Matris soror *Matertera*, horum filii *consobrini tui*. Secundo Avi frater *Magnus Patruus*, Avi soror *Magna amita*: Aviae frater *Magnus Avunculus*, Aviae soror *Magna Matertera*. Tertio Proavi frater *Magnus propatruus*, Proavi soror *Magna proamita*: Proavi frater *Magnus Avunculus*, Proavi soror *Magna prematertera*. Et hic est status; nam Abavi & Abaviae fratres & sorores jam ascendunt in gradum quintum. In linea transversa descendendo vix usurpantur nomina propria, sed simpliciter dicuntur: Primo *Frater, Soror*. Secundo horum filii ex fratre vel sorore *nepos vel neptis*. Tertio horum filii ex fratre vel

E s

soro-

sorore *pronepos*, *proneptis*. Quartò & horum
hui ex fratre vel sorore *abnepos* vel *abneptis*.
ergò videndum hoc consanguinitatis impe-
mentum.

Quousque, & quo jure dirimat.

67 I. **C**onsanguinitas ergò juxta prædictos
odus lineæ rectæ & transversæ æqualis
inæqualis, est impedimentum dirimens mat-
rimonium contrahendum inter consanguineos
re quidem antiquo usq; ad septimum gradum
I. & sequent. 35. quæst. 3. At jure novo restat
gente semper usque ad quartum inclusivè.
Concil. Lateran. c. 30. relato c. *Non debet.*
Consanguinit. & Affinitate, & novissimè Tr
dent. sæpè cit. Sess. 24. De reformat. Matr
mon. Congruè autem Ecclesia ita statuit, tum
majorem commoditatem humani commercii
inter fideles, ut per foedera conjugorum in-
diversas familias magis dilatetur amicitia: tum
ad majorem cautelam servandæ continentia in-
ter sanguine junctos, qui frequenter cohabitent,
& valde familiares sunt; quia vero mem-
oria hujus propinquitatis facilius conservatur u-
que ad quartum gradum, & alioquin periculun-
soret, ne matrimonia nimis frequenter esse
invalida, si impedimentum longius extenderet,
convenienter sicut restrictum usque ad qua-
rum gradum tantum. Sed modò refert nosse
quo jure hoc impedimentum dirimat in singulis

gradibus, ut sciamus, in quibus dispensari possit, in quibus non.

II. Probabilissimum est in linea recta jure naturali divino quemlibet gradum dirimere matrimonium in infinitum, adeo ut si Adam hodie viveret, nullam posset uxorem ducere ex universo mundo, cum omnes foeminae per lineam rectam ab ipso descendant. Ita Scot. in 4. d. 40. num. 2. cum suis rigidioribus, etiam Herincx l. cit. disp. 6. num. 50. & plurimi alii apud Sanchez hic l. 7. sed repugnantem. Habetur expressè iu jure civili L. Nuptia. & L. Jure gentium. ff. de ritu nuptiarum. Ubi deciditur, inter ascendentibus & descendentes in infinitum jure gentium (per quod Juristæ intelligunt etiam jus naturæ) incestuosas nuptias contrahi, easque subsistere non posse. Neque jus hoc videtur correctum jure Canonico determinante hoc impedimentum ad certos gradus; quia nunquam loquitur de linea recta, neque legitur unquam oppositum in praxin fuisse deductum, aut à Pontifice unquam fuisse dispensatum. Ratio patebit.

III. Certum est apud omnes, primum gradum linea recta ipso jure naturæ dirimere matrimonium, puta inter patrem & filiam, matrem & filium. Omnes. Et longè verius etiam secundum gradum inter avum & neptem, aviam & nepotem, juxta communem DD. apud civitatis. De ulterioribus gradibus res incerta est: æquè probabile dirimere solo jure Ecclesiasti-

co. Ita communior DD. cum Sanchez *disp. 51*
Layman. tratt. 10. part. 4. o. 4. Ratio est; quod
hoc impedimentum dirimens fundatur in re-
rentia & verecundia jure naturali specialiter de-
bita principio originis, cui reverentiae status
actus conjugalis naturaliter repugnat: atque
constat naturali ratione, quam maximè repu-
gnare reverentiae debitæ immediatō principio
patri & matri: ergo meritò certum apud om-
nes inter hos dirimere jure naturæ. Et valde
tiam appareat repugnare graviter principio im-
mediato proximo, Avo, Aviæ; et si non appareat
omnibus, & aliqui negent, præsertim Recentio-
res, *Perez, Hartadus, Tambur.* ergo et si non in
certo, proprius tamen certo est, etiam inter hos
repugnare jure naturæ. Jam ulterius sensus Sco-
ti ac Sequacium, multorumque aliorum certe
probabilissimè appareat; etiam graviter repugna-
re principio originis ulteriori in tertio, quarto
& quocunque gradu; eò quod omnes ascen-
dentes vocentur, & sint veri parentes respectu
descendentium; ideoque eis jure naturæ debeat
tur reverentia eadem, quæ parentibus, & conse-
quenter etiam jure naturæ matrimonium ex-
cludat. At aliorum communiori sensu non ap-
paret tam graviter repugnare illis principiis re-
motioribus, sed semper minus & minus, ideo-
que magis, vel saltem æquè probabile est dirime-
re solum eoque meritissimo jure Ecclesiastico ob-
maximam convenientiam naturalem, ideoque
impedimentum respectu istorum esse dispen-
sabile.

IV. Etiam primus gradus lineæ transversæ ⁷⁰ inter fratrem & sororem jure naturæ ac Divino dirimit matrimonium, excepto casu absolutæ necessitatis, ut fuit ab initio propagationis generis humani, cum Adæ & Evæ filii & filiæ, adeoque fratres & sorores contrahere & commisceri necesse fuit. Ita communis DD. cum Sanchez & Layman cit. contrà non paucos RR. solum primum gradum lineæ rectæ jure naturæ dirimere agnolentes: & significat D. August. l. 15. de Civitat. c. 16. & l. 22. contra Faustum. c. 35. Colligitur ex communi sensu hominum etiam gentilium humaniorum à conjugiis fraternalis abhorrentium. Certè Abraham Genes. 12. & 20. visus est sibi gentilibus Pharaonī & Abimelech sufficienter ostendere, Saram non esse suam uxorem, dicendo esse sororem. Ratio omnino convincens vix dari potest, non tamen spernenda hæc communis: Quod juxta instinctum luminis naturalis frater & soror maximam sibi debeant reverentiam, cui status conjugalis & commercium carnale nimium repugnat. Et: Quod alias natura non satis providisset periculo continentiae, si frater & soror non prohiberentur lege speciali invicem commisceri.

Contrarium tamen, & hos solum jure Ecclesiastico à matrimonio arceri docent Cajetanus, Pontius, & plures alii; & consequenter admittere debent, ex causa gravissima posse Pontificem dispensare, quamvis sit inconveniens.

Sin-

Singulare autem est, quod ex Archidiacono fert Sylvester V. *Papa quæst.* 17. Martinus V. de facto dispensasse cum eo, qui cum germana connubium contraxerat, & consummaverat. Quoad reliquos, secundum, tertium & quartum gradum lineæ transversæ, etiæ naturali adhuc apparet aliqua indecentia, at men solo Ecclesiastico jure dirimere matrimonium, & ob causam dispensari posse à Pontifice apud omnes in confessio est, & praxis frequissima demonstrat. In summa. Consanguinitas jure naturæ dirimit matrimonium in primo & secundo gradu lineæ rectæ, & in primo tantum gradu lineæ transversæ, juxta communem Sententiam: in reliquis omnibus, tertio & quarto lineæ rectæ, secundo, tertio & quarto lineæ transversæ solo jure Ecclesiastico.

§. XI.

AFFINITAS.

71 *D*efinitur communiter: *Propinquitas personarum ex copula carnali provenient.* Sed generaliter nimis; sic enim comprehendet etiam affinitatem indirectam & per accidentem, ut patebit. Propriè ergo solam affinitatem directam & propriè dictam complectendi definitur à Navar. communiter recepto; c. 2. num. 42. *Propinquitas duarum personarum quarum una cum consanguinea alterius habet copulam carnalem.* Duplex est, una ex toro legitimo in matrimonio, secunda ex toro illegitimo seu copula fornicaria, extra matrimonium

nium originem trahens, quia enim per tales conjunctionem vel commixtionem semen fiunt vir & mulier una caro, idque non tantum in toro legitimo, juxta illud Math. 19. *erunt duo in carne una*; sed etiam in copula illegitima seu fornicaria, juxta illud Apostoli 1. *ad Corinth. 6. qui adharet meretrici unum corpus efficitur.* Hinc si Titius & Caja carnaliter cognoscantur, omnes consanguinei Titii eodem gradu, quo sunt ejus consanguinei, fiunt affines Caiæ, & vicissim omnes consanguinei Caiæ fiunt affines Titii. Omissis variis & intricatis regulis passim à summis congestis, necessaria scitu clare, & quoad fieri potest, castè explicanda sunt. Singulariter & necessariò pro praxi sciendum est.

1. *Qualis copula requiratur?*

A Dinducendam affinitatem propriè dictam 72 & impedimentum ditimens matrimonium requiritur copula carnalis perfecta per se sufficiens ad generationem; nimis cum immisione & receptione semenis intra vas naturale fæmineum, juxta communissimam DD. *Ex a. Fraternitati. De eo, qui cognovit.* Ratio est; quia per omnem & solam talem copulam vir & fæmina fiunt una caro, unumque principium generationis, in qua unitate fundatur propinquitas affinitatis, Dico autem

I. *Per omnem*: ut potè etiam per copulam habitam cum dormiente, cum ebria, cum insana, cum

cum invita, metu vel vi coacta vel opprimitur
cum ignorantie ius vel factum; per omnem
nim eiusmodi copulam verè fit seminum co-
mixtio, una caro, unum principium genera-
tionis: idque etiamsi fœmina invita vel ma-
tiofa semen receptum statim ejiceret. Vide Sa-
chez l. 7. disp. 64.

73 *II. Per solam talem copulam.* Non ergo co-
surgit affinitas & impedimentum hoc in prin-
cipio ex solo matrimonio rato, uti declaravit Pius
suprà, sed aliud publicæ honestatis: deinde, ne
ex tactibus quantumvis impudicis, & pollu-
tionibus quibusvis factis extra vas: non ex
pula sodomitica vel præpostera cum fœminis
non ex congressu spadonum, qui verum semen
non emittunt, sed solùm aliquid simile.
A quid si semen effusum extra vas à matrice attra-
hatur, aut aliqua arte intromittatur, consurgat
affinitas, & impedimentum hoc? Negat quod
dem Pontius, l. 7. c. 13. cum aliis. Affirmat
autem cum communi Sanchez, disp. 64. n. 1
jam enim sic adest verissima seminū commixtio.

74 *III. Non deniq; consurgit hæc affinitas ex lo-*
penetratione vasis fœminei absq; emissione semen-
nis, seu ex ipsa copula carnali inchoata, & con-
tinuata, sed abrupta cum effusione naturæ extra
vas, prout frequentissimè faciunt, duplicata quod
dem malitiæ fornicationis inchoatæ, & mollior
completæ, nullo tamen impedimento. Ita con-
tra nonnullos cum innumeris Sanchez. cit. n. 1
et cùmq; secuti RR. omnes. Sententia receptissima

Rati-

Ratio est; quia talis copula non sufficit ad generationem, neque ex ea fiunt una caro, quod valde notent confessarii, & in casu occurrente (tanè frequentius, quam volent) de hoc modestè inquirant antequam decernant de affinitate & impedimento matrimonii contracto, Addit tamen merito Sanchez ibidem *num. 9.* hanc doctrinam solum habere locum in foro interno; in externo autem foro præsumi semper, non tamen fuisse vas penetratum, sed etiam semen immissum copulamque perfectam, adeoque affinitatem contractam; & quis vel quæ probabit veritatem oppositam?

IV. Restat aliud acre ac in praxi non inutile dubium. An eadem affinitas oriatur, si solus vir seminavit intra vas, mulier verò suum semen non emittat, quod aliquando in fæmina frigidiori fertur posse contingere. Certè semper præsumi debet, etiam fæminam ipsam seminasse, nisi evidentissime contrarium constet, ideoque affinitatem esse contractam; tamen pro raro casu duplex est sententia. Oriri tunc affinitatem docet Sanchez *disp. 46.* Bonacina, alii; ex eo, quod in communiori sententia Aristotelis, Avicennæ, D. Thomæ, & plerorumque Theologorum ac Philosophorum semen fæminum non sit necessarium ad generationem, esto adjuvet; quare hoc solo viri semine recepto vir & mulier fiunt unum principium generantis. Contra, non oriri tunc affinitatem docent etiam gravissimi DD. eò, quod ex Hypocratis

PARS IV. SACRAM.

E & Me-

& Medicorum communi sensu censeant eti-
semen fœmineum necessarium esse ad gene-
rationem; quando ergo hoc non adest, vir-
mulier non potuerunt fieri unum principium
generationis, quod est radix affinitatis, con-
quenter nec ipsa affinitas orietur. Ita cum ali
Martinus Perez *disp. 31. Adversa, Hortada*
Dicastil. alii apud Tambur. *hic tract. 1. c. 1.*
§. 4. num. 7. & Gobat mox citandus, & pa-
babile censet ipse Sanchez *cit. num. 19.* ac ali
citans Diana *part. 4. tract. 2. resolut. 53.*
rursus decem citans *part. 5. tract. 13. resolu-*
54. quarè merito Gobat *cas. 16. num. 39.*
censet hanc sententiam posse esse usui confes-
sio pro excusando hoc impedimentoo affinitatis
si fœmina fateatur, se habuisse rem cum con-
sanguineo mariti, ut modestè interroget, an & i-
feminaverit; atque ex mente Dicastil. *disp.*
dub. 34. num. 357. sufficiet solūm querere:
magnam senserit voluptatem tempore coito
si enim nullam vel levissimam sensit, signo-
erit, non decidisse semen. Sed de his satis-
ge citatos.

II. *Qualis affinitas dirimit.*

76 I. **S**ola affinitas directa & propriè dicta in-
personas virum & fœminam, quarum
una cognovit consanguineam alterius, indu-
impedimentum dirimens matrimonium in-
dictas personas, nihil autem curanda est affinitas
alia indirecta impropriè dicta, & , ut vocat Lu-

man c. 5. n. 4. affinitas per accidens inter conju-
gum seu copulatorem carnaliter utrinque con-
sanguineos ad invicem, utpote inter consanguineos
viri & consanguineos uxoris ad invicem, et
vulgò vocentur affines. Omnes. & expres-
sè decidit Innocentius III. c. quòd super. De con-
sanguinit. & affinit. sic respondens: *Super eo*
quod pater & filius, cum matre & filia cognati-
cum duabus cognatis, avunculus & nepos cum
duabus sororibus contrahunt matrimonium; ta-
liter tibi dicimus respondendum: quòd licet om-
nes consanguinei uxoris sint viri affines, inter
consanguineos tamen viri & uxoris nulla pror-
sus est affinitas contracta, propter quam inter eos
matrimonium debeat impediri. Unde esto Re-
gula generalis.

II. Solus maritus vel carnaliter cognoscens fit affinis omnibus consanguineis uxoris vel carnaliter cognitæ eodem gradu, quo ejus consanguinei sunt: & econtra omnes consanguinei uxoris vel carnaliter cognitæ sunt affines marito vel carnaliter cognoscenti soli: similiter sola uxor vel carnaliter cognita fit affinis omnibus consanguineis mariti vel carnaliter cognoscens eodem gradu, quo ejusdem mariti vel carnaliter cognoscentis consanguinei sunt: & hi omnes sunt affines soli uxori vel carnaliter cognitæ. — Orta ergò quæstione de affinitate inter duas personas, ponantur juxta se invicem, & in primis quæratur: an dictæ personæ antea matrimonio junctæ fuerint, vel carnaliter copu-

Iam exercuerint, ne ne? Si neutra carnaliter copulata fuit nulla inter eas potest esse affinitas, quare implicat vera affinitas inter duas personas virgines. Si una ex eis copulata fuit alteri personæ, v. g. Petrus dicat, se copulatum fuisse Ursulæ, siquidem hæc non sit consanguinea altera fæminæ nulla rursus affinitas; si verò est consanguinea Anna in matrimonium ducenda, tunc inspiciatur arbor consanguinitatis, & in quo gradu Ursula est consanguinea Anna (v. p. in primo, si ejus soror, mater, filia: vel in secundo si amita, materteria, neptis) in eodem gradu Anna erit affinis Petro, & aderit impedimentum dirimens matrimonium.

78 III. Manet ergo affinitas propriè dicta inter solum carnaliter cognoscentem & consanguineos cognitæ: ac econtrà intra carnaliter cognitam, & consanguineos cognoscentis, & neminem descendit, & ascendit inter consanguineos utriusque, adeò ut nullum sit affinitatis impedimentum, patrem & filium ducere viduam matrem, & filiam: duos fratres duas sorores anterioris familiæ: aut eundem virum successi ducere duas viduas, quarum mariti germani fratres fuerunt, quod valde notandum.

IV. Hinc Navarr. *Commentar. De Consang.* affinitate, Consil. 3. resolvit, quòd Saturnus poterit ducere Pandam viduam Julii, qui prius duxerit Artemisiam sororem Saturni. Similiter Joannes Antonius *C. ut aquensis* mortuâ primâ uxore accepit in uxorem Joannem viduam Angel.

Sect. I. De Impedimentis matrimonii. 85

qui tertio consanguinitatis gradu junctus fuerat
Dianæ primæ uxori ejusdem Joannis Antonii :
idque validè , declarante Sacra Congregatione ,
16. Decembri, 1596. apud Gallemart in Remis-
sionib. Concil. Trident. pratermissis.

III. Quousque , & quo jure dirimit?

I. **A**ffinitas ex legitimo toro seu copula le-79

gitima est impedimentum dirimens
matrimonium usque ad quartum gradum inclu-
sive tantum, ita scilicet, ut Titius nec valide, nec
licitè posset contrahere matrimonium cum Ca-
jæ uxoris suæ defunctæ consanguineis intra
quartum gradum tantum , etiam similiter econ-
trà ; si verò ultra quartum gradum extendatur ,
nullum erit impedimentum. Sic correcto an-
tiquo jure hoc impedimentum usque ad septi-
num gradum extendente, expressè c. non debet.

De consanguinitat. & affinitate Concil. Lateran.
itemque Trident. sæpè citatum.

II. Affinitas ex illegitimo toro seu copula 80
fornicaria est impedimentum dirimens matri-
monium tantum intra secundum gradum , ita
scilicet, ut si Titius fornicatus sit cum Caja , so-
lùm impediatur matrimonium contrahere cùm
eiusdem Cajæ consanguineis in primo gradu ,
scilicet matre, sorore, filia: & in secundo gradu
scilicet avia, amita, materterea , & neptibus ex
filia, fratre sorore ipsius; item patrueibus , con-
sobrinis, & non ultrà: similiter & econtrà com-

putandum. Sic rursus, correclio veteri jure
nova constitutione Concil. Trident. sess. 24
4. de reformat. matrimon.

81 III. Impedimentum hoc affinitatis dirime
matrimonium inductum esse solo jure Ecclesiastico docent DD. communiter cum Sánchez
l. 7. disp. 67. Pontius l. 7. c. 34. Herinckx
6. quest. 7. n. 65. quamvis probabilissimum
sit, affinitatem in primo gradu linea recta, scilicet
inter vitricum & privignam, seu filiam coniugis vel uxoris ex alio marito, inter novitam
& privignum seu filium mariti ex alia uxori
item inter sacerdotum & nurum seu uxorem
dirimere matrimonium ipso jure naturali. Ca
rte Apostolus 1. ad Corinth. 5. scribit: *omnibus
auditur inter vos fornicatio, qualis nee inter
genites, ita ut uxorem patris sui aliquis habeat.* Su
Respondet: fuisse patris adhuc viventis; ne
improbabiliter. Quoad ceteros gradus etiam
primum linea transversa videtur certum, diri
mire solo jure Ecclesiastico; unde vidimus sa
pere fuisse dispensatum, ut frater duceret uxori
sui fratris defuncti, & sigillatim à Leone X. cum
Henrico VIII. Rege Angliæ, cum Catharina
Hispana prius fratri ejus Arturo nupta, sed ma
trimonio non consummato defuncto.

82 IV. Impedimentum hoc affinitatis sem
ortum perpetuum est. Communissima DD
adeoque etiam si Titii uxor Berta moriatur, pe
severet tamen Titio affinitas cum omnibus ejus
dem Berta consanguineis usque ad quartum
gradum.

At, quid si post mortem Bertæ nascatur ex e-
jus sorore v. g. filia, eritne & hæc affinis Titio,
ut eam ducere non possit? ratio dubitandi est;
quia affinitas oritur ex matrimonio; at mortua
Berta non est amplius matrimonium: ergo po-
stea nata ex sorore defunctæ non erit affinis.
q. absolutè quod sic. Communis DD. apud Tam-
bur. hic tract. I. c. 12. §. 1. à n. 10. Ratio est;
quia affinitas non solum extenditur ad consan-
guineos viventes vel natos vivente ipsa uxore,
sed etiam ad consanguineos natos post ipsius
uxoris mortem; de novo enim nati vere & in
omni rigore sunt consanguinei dictæ uxoris
quamvis mortuæ: & sanè pater in cælo v. g. exi-
stens ut solum filium, suosque nepotes recog-
noscit etiam filium posthumum, & nepotes de-
scendentes; si ergo postea nati sunt veri consan-
guinei uxoris Titii, non poterunt non esse affi-
nes ipsius Titii.

Ad rationem dubitandi distinguo maj. affi-
nitas non resultat nisi mediante matrimonio,
quod aliquando existit, concedo maj. quod
nunc semper actu existat, nego maj. & conse-
quentiam. Et ratio à priori est; quia affinitas
non oritur ex matrimonio immediate (nam affi-
nitas usque ad secundum gradum contrahitur
etiam ex copula fornicaria, quando nullum adest
matrimonium) sed oritur immediate ex com-
mixtione corporum semel habita inter virum
& mulierem. Quarè quamvis per mortem u-
xoris dissolvatur matrimonium, non tamen tol-

litur immediata radix affinitatis nimurum pulam esse habitam inter hunc virum & hanc mulierem; cum factum incestum fieri neque ergo affinitas, quæ ex tali radice nasci de morte uxoris impediri non potest,

IV. Affinitas superveniens matrimonio.

83 **C**Onjugatus committens incestum cum consanguinea conjugis (vel vicissim) id quæ factus affinis conjugis intra secundum gradum tantum incurrit impedimentum petendi debitum sub mortali, quamvis innocentiter petri debitum reddere possit, & teneatur. Ex parte in jure variis textibus. toto titulo, *de eo cognovit consanguineam uxoris sue.* Docet communissima DD. etiam quoad reatum mortali. Circa quod pro praxi aliqua notantur.

84 1. Solus nocens hanc peenam ac impedimentum petendi debitum contrahit, qui scilicet vel ipse voluntarium incestum commisit, vel ab altera committeretur sponte consensit; non enim neque hic, neque haec consentiens debito petere poterit. Non item incurrit innocentia ut potè 1. qui nec commisit, nec consensit, jam insinuatum. 2. Si uxor à sui mariti consanguineo vi oppressa sit; cum nemo suo jure debitum sine sua culpa privari; communis DD. Sanchez l. 1. disp. 30. Layman c. 5. num. 3. At quid si ex metu gravi, sive vir sive fæmina cogat

cogatur talem incestum committere? Adhuc excusari (contra Sanchez & communiores) probabiliter censent *Pontius Bonacina*, alii cum *Tambur. c. 13. §. 3. num. 5.* Et ratio est; quia quamvis tunc adhuc peccent mortaliter, Ecclesia tamen pia mater non videtur illum vel illam castigare tantâ pænâ. 4. Etiam hanc excusationem concedunt, quando adest ignorantia (dummodo non affectata ad liberiū peccatum) sive facti, sive juris sive ipsius pœnæ, graves DD. & pluribus allegatis plane docet ipse *Sanch. l. 7. disp. 22. num. 43.* Nota hoc bene confessarie, & de tribus punctis istis lege *Dianam part. 11. tratt. 5. resolut. 38.*

II. Ratione affinitatis tantum cum conjugi contractæ oritur hæc pœna vel privatio juris petendi debitum. Unde si conjux cum proprio suo consanguineo vel consanguinea incestum committat, et si peccato graviori, non tamen ideo jure petendi debitum privatur cum nullam exinde affinitatem cum altero conjugi contraxerit, ut ex communi notant *Sanchez l. 7. disp. 37. Layman eodem c. 5. num. 5.*

III. Nihil refert ad hanc pœnam incurrendam, an occultè commissus, an publicè vel publicatus sit incestus; cum unroque casu affinitas contrahatur cum conjugi, quæ, ut modò dictum, sola causa est cur incestuosus impediatur à petitione debiti, ut contra *Sylvestrum, Angelum, & alios docet, communis DD. Sanchez, Layman, alii passim.*

F 5

IV. Post-

IV. Postquam Concil. Trident. cit. in quodimentum affinitatis ex copula fornicaria strinxit intra secundum gradum tantum, eas tantum restrictio obtineri debet quoad privationem tundit debitum propter incestum cum consanguineis commissum. Ut, contra strum Anglez & paucos alios, docet communissima DD. *cum Sanchez, Layman, & aliis* Ratio est; quia pena illa privationis juris pere debiti incurrit propter crimen incestus; autem hodie fornicatur cum affine ultrà secundum gradum, non committit incestum, sed simplicem fornicationem, si solitus sit vel vius: vel adulterium, si sit conjugatus. Unde hanc circumstantiam affinitatis extra secundum gradum in confessione explicare non tenet ut ex communi notat Sanchez l. 7. disp. 8. num. 8. ergo &c.

§. XII.

COGNATIO LEGALIS.

85 **E**st propinquitas personarum ex adoptione proveniens. Adoptio autem est persona extraneæ (quæ scilicet non est ex descendentebus, et si alias sit consanguinea) in filium vel liam, nepotem vel neptem, legitima asumptio. Duplex est: Una perfecta adoptio (speciali nomine vocata arrogatio) est, qua Principis pracepto persona extranea sui juris existens in aliis velut patriam potestatem familiamque transfertur, ut instar ejus legitimi filii per omnia esse incipiat. Altera imperfecta adoptio est

qua persona extranea in parentis sui potestate existens ab alio in filium vel filiam adsciscitur, ita tamen, ut naturalis patria potestate non egrediatur neque patri adoptivo ex testamento necessario succedere debeat, sed tantum jus suscedendi ab intestato habeat. Adoptio illa perfecta est impedimentum dirimens matrimonium secundum triplicem modum mox assignandum, originarie quidem jure civili apud Sanchez, & alios. Admisit autem & approbavit Ecclesia partim in Decreto c. ita diligere 30. q. 3. partim in Decretal. Titul. speciali, *De Cognatione legali*; 1. In linea legali recta inter adoptantem & descendentes adoptari scilicet ejus filios & nepotes, qui in ejus potestate existunt. 2. In linea legali transversa inter adoptatum & descendentes adoptantis, scilicet legitimos natos & nepotes, qui in ejus adoptantis potestate existunt; non autem contrahit hoc impedimentum adoptatus cum adoptantis filiis illegitimis, cum non censeantur esse in ejus potestate: neque cum aliis filiis vel filiabus adoptivis, neque cum ipsis filiis legitimis, sed jam secundum formam legum emancipatis, ideoque hoc impedimentum temporale est. Ex communi DD. Sanchez, Layman, Tambur, alii passim. 3. Per modum affinitatis inter adoptatum & uxorem adoptantis. L. *Adoptivus. ff. De Ritu Nuptiar.* At verò inter adoptantem & adoptati parentes fratres, sorores nulla legalis cognatio intervenit, juxta communissimam DD. D. Thomas

92 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. i.*
mas in 4. d. 42. quest. 2. art. 3. *Sylvester*,
var. aliisque congestis Sanchez 7. disp. 6; 16. Layman *sit*, c. 4. Etiam adoptionem perfectam & simplicem impedimentum matrimonio praestare affirmant quidam Antiqui canonistæ, *Abbas*, *Hostiens*, alii in c. *U* *De cognation. Legali*: & Theologi, Sot. *Ric* *cit.* in 4. d. 42. Sed rectè negat jam comm DD. apud *Sanchez* & *Layman*. *cit.* Ratio quia impedimentum cognitionis legalis inductum est ob similitudinem, quam filii ad tivi gerunt cum filiis naturalibus legitimis; Iem autem similitudinem filiationis propri gerunt adoptivi ex adoptione simplici & im ffecta tantum; cum in familiam & potestatem tris adoptionis non adsciscantur: neque de exstat ullum jus: ergo &c.

§. XIII.

COGNATIO SPIRITUALIS.

86 **E**ST propinquitas personarum orta ex a. I. nistrationis vel susceptione Sacram Baptismi, vel Confirmationis, inducens im mentum dirimens matrimonium. De quo sunto titulo: *De cognat. Spirituali*, & in *Decret* quest. 1. c. *Si quis filiastrum*. Ejus tres species: Paternitas, Compaternitas, & Fratnitas Spiritualis.

Paternitas est propinquitas inter baptizantur vel confirmantem & patrinos ex una parte, nisi ipsum baptizatum vel confirmatum ex altera parte, qui proinde respectu illorum dicuntur genitiva phrasí filiaster, vel filiastra.

Compaternitas est propinquitas inter baptizantem vel confirmantem & patrinos ex una parte, & parentes baptizati vel confirmati ex altera parte: & olim etiam extendebatur ad uxores baptizantis, confirmantis & patrinorum.

Martinus De cognatione. Spirituali

Fraternitas dicitur propinquitas inter filios carnales baptizantis, confirmantis ac patrinarum ex una parte, & ipsum baptizatum vel confirmatum ex altera parte. Hæc omnia erant impedimenta dirimentia inter dictas personas omnes, jure antiquo suprà allegato. Verum jure novo Concil. Trident. *Sess. 24. cap. 2. De Reformat. Matrimon.* abrogatum est fraternalis impedimentum, sicut & prædicta extensio ad uxorem baptizantis, confirmantis ac patrinorum. Textum partim commodius infra citabo propter patrinos. Nunc breviter.

I. Qualis dirimit, quo Jure?

Jure novo sola paternitas & compaternitas, seu cognatio spiritualis inter Baptizantem, confirmantem & patrinos ex una parte, & ipsum baptizatum vel confirmatum, ejusque parentes ex altera parte, est impedimentum dirimentis matrimonium contrahendum, non autem dissolvens temel validè contractum. Sic Concilium cit. Certa apud omnes. Ratio sumitur ex aliqua indecentia; quia nimis & ministrantibus Sacraenta Baptismi & Confirmationis tanquam spiritualibus patribus spiritualis generationis, & patrinis ad ea Sacraenta as-

ſiſten-

94 *Theol. Sacraement. Pars IV. Cap. I.*

sistentibus secundum traditionem Ecclesiam magna reverentia debetur, & a filiis sacramenta accipientibus, & ab eorum paribus carnalibus; ideo in Ecclesia antiquitus constitutum & semper observatum fuit, ut ea natio spiritualis æquè ac carnis esset implementum dirimens matrimonium, quod a corporis mutua quædam subjectio tali reveriæ repugnans inducitur. Ut patet variis Textibus in Decret. & Decretal. allegatis, quia par reverentia non debetur illis filiis carnalibus, merito Concil. Trident. hoc implementum restringens illos excludit.

88 II. In hac cognatione spirituali vides, numerantur gradus aliqui, sicut in cognatione naturali & affinitate, sed solum conjunctio impedimentum inter personas praedictas id in perpetuum adeo, ut etiamsi moriatur persona, ratione cuius conjunctio contracta est, ut baptizatus confirmatus, eoque ipso mutantur paternitas, non tamen extinguitur conjunctio spiritualis compaternitatis inter baptizatos & patrinos ac parentes baptizati. Ex comm. Sanchez, l. 7. disp. 54. Quare hoc sensum est commune germanorum axioma: Kind ist gestorben / die Gevatterschafft hat Ende.

89 III. Constat apud omnes, hoc impedimentum solum esse inductum jure Ecclesiastico, autem naturali aut divino, ut clarè insinuat Textus. Quare infidelis seu non baptizatus,

Eccl. filii et m patr. iquit. ut ea et imp. aoad. li rever. ariis. gatis. filii. oc imp. ides, ognai junctio etas id turpe est, in so mo ur con- otizan comm sensu na: fth u be dimi tico, siuua zatus quis in casu necessitatis aliquem baptizans non contrahit cognationem spiritualem: tūm quia talis Ecclesiasticis sanctionibus non obligatur, tūm quia ipse per Sacramentū Baptismi in Christo spirituali nondum est genitus, ideo neque cognationem spiritualem inter Christi fideles contrahere posse censetur. v. g. Si quis infidelis, qui puellam baptizavit, postea ad fidem convertatur, & baptizetur, non contrahet cognationem spiritualem, nec impedimentum dirimens matrimonium, sed cum ipsa puella vel matre ejus contrahere poterit. Communis DD. cum D. Thoma & Scoto. d. 44.

IV. Quid si conjunctio hæc supervenerit matrimonio? jam jam patebit.

II. *Quis baptizans contrahit?*

Omnis baptizans, non tantum Baptismo solemnni, sed etiam Baptismo privato, atque in necessitate, contrahit cognationem & impedimentum dirimens matrimonium contrahendum cum baptizato, ejusque parentibus. Sic enim nimis clarè significant SS. Textus.

¶. Idemque à paritate quidam sentiunt de patrino suscipiente in Baptismo privato, etsi minime necessario ullo jure. Sed rectius plurimi citatis negant Sanchez cit. Diana part. 3. tract. 4. resol. 18. & inclinant Suarez, Hurtado, alii cum Tambur. l. 2. *De baptismo. c. 4.* §. 3. num. 4. Ratio est, quia jura semper solum loquuntur de suscipiente in Baptismo solemni, seu suscipiente ex instituto Ecclesie; qui autem suscipit

suscipit in Baptismo privato, non suscipit ex
stituto Ecclesiæ; cum de Baptismo privato quod
ad patrinos nihil ordinaverit Ecclesia, sed suscipit
ex voluntate propria: ergo de hoc jure
loquuntur. (quod hic incidenter diligenter
ta.) Et hinc fit

90 I. Si sponsus prolem sponsæ suæ baptizet
etiam ob necessitatem, solvuntur sponsalia,
dirimitur matrimonium contrahendum.
post Navar. c. 16. num. 34. &c. 22. num.
ac alios resolvit Layman cit. c. 5. num. 8. in

II. Si coniux prolem conjugis suæ baptizet
vel in Sacramento Baptismi aut Confirmationis
ut patrinos suscipiat in necessitate, nullum
pedimentum contrahit, ut constat expresso
Ad lumina 30. quest. 1. ubi ratio datur:
inculpabile judicandum, quod necessitas intu-
utpote quia alius baptizans saltem æque aptus
aut alius patrinos nullus adest. *Comm.*
DD. cum Sanchez *l. 9. disp. 62.* Layman
num. 7.

91 III. Quod si vero extra casum necessi-
tatis patens prolem conjugis suæ baptizet, velexit
eramento Baptismi aut Confirmationis sus-
cipiat in primis graviter peccat; & merito
materialiter, censet Navar. c. 16. num. 34. Sand-
cit. *disp. 26. num. 1.* Layman, alii commu-
niter; quia id tam severè prohibetur *cap. I.* &
eadem. 30. quest. 1. Deinde propter spirituali-
tatem cognationem contractam cum conjugi indu-
xit impedimentum petendi debitum conjugi

juxta satia communem sententiam DD. cum Sanchez, Layman cit. alii: quanquam hi ipsi probabilem censeant oppositam sententiam Durandi, Coninck, aliorum, quos sequuntur Huratius alii cum Tambur. l. 2. de Baptismo. c. 2. §. 2. num. 10. nullum scilicet ex hinc impedimentum oriri; cum id nullo certo jure probata possit: neque in odiosis valeat extensio ab affinitate matrimonio superveniente ad cognationem spiritualem, vel aliud impedimentum.

VI. Illud autem certum & expressè responsum ab Alexandro cit. c. si vir. 30. quæst. I. si coniux ex ignorantia juris vel facti prolem conjugis baptizet, aut teneat, nullo impedimento petendā debitum affici. Uti etiam docent Navar. Rodriq. alii cum Sanchez. cit. disp. 22. num. 43. Nec valet hic regula: Exceptio in uno firmat regulam in aliquo: quia nulla hic est regula alia pro hoc impedimento in jure.

III. Qualis Patrinus contrahit?

Concil. Trident. Sess. 24. c. 2. De reformat. 92
Matrimon. sic statuit: *Unus tantum, sive vir, sive mulier, juxta sacrorum Canonum instituta, vel ad summum unus & una baptizatum de baptismō suscipiant, inter quos & baptizatum ipsum & ipsius patrem, & matrem: nec non inter baptizantem & baptizatum, baptizatiq; patrem & matrem tantum spiritualis contrahatur cognatio.* Parochus, antequam ad Baptismum conferendum accedat, diligenter ab iis, ad quos spectat, scisciretur, quem vel quos elegerint, ut bap-

PARS IV. SACRAMENT. *Et* **baptizatum**

ptizatum de sacro fonte suscipiant, &c. Quali ultra designatos baptizatum retigerint, cognationem spiritualem nullo pacto contraria Constitutionibus in contrarium facientibus obstantibus. Hæc Concilium; ex quibus alii pro praxi explicanda sunt.

93 I. Ut quis vel quæ patrinus vel patrina & hanc cognationem & impedimentum trahat, præter designationem faciendam parentibus vel Curatoribus baptizati, & per dens in defectu horum, ab ipso Parocho, ritur imprimis, ut habeat intentionem vol fieri vel suscipiendi aliquem instar patrini existam, vel saltem implicitam, utpote, facit quod Ecclesia ordinavit: quod alii eo modo eiunt: aut certè exercendi cærementiam facit Ecclesia institutam; hac intentione ha contrahit cognationem spiritualem, etiam eam non intendat, etiamsi ignoret, immo etiam eam contrahere positivè nolit; quia cognatio ex ordinatione Ecclesiæ resultat ex ipso aucto exercito instar cærementiæ sacræ, & nullus do dependet à voluntate exercentis, sicut & aliis impedimentis affinitatis, criminis. Sed non habuisset animum exercendi munus patrunc enim reverè non esset patrinus, et si sicut gendo graviter peccaret, cum Ecclesia requiri patrinum, utique verum, sub gravi obligatio ut bene notat Tambur. cit. c. 4. §. 3. num. Hac ergo intentione seclusa, nulla contrahit cognatio, nec consequenter impedimentum

ut si puer vel puella omnino ignoret, quid tali actione agatur, si quis præcise teneret, ne infans cadat, vel ut alteri rem gratam faciat, &c. At quid si per errorem leves filium Titii putans esse filium Sempronii amici toti? Te adhuc cognitionem contrahere docent *Coninek*, *Pontius*, alii. At rectius non contrahere (nisi forte habeas intentionem tenendi hunc, quiscunque offeratur) docent *Sanchez l. 7. disp. 58. num. 7.* *Bonacini*. alii cum *Tambur*. *eodem c. 4. §. 4. num. 4.* Ratio est: quia per cognitionem illam inducitur obligatio, eaque satis gravis ad suscepitum: at non potuit contrahere obligationem ad hunc, quem tenuit, sed ignoravit, & alium putavit; cum nihil sit volitum, nisi cognitum.

II. Quando contra præscriptum Trident.

plures duobus assignantur, aut duo viri vel duæ foeminæ, & omnes admittuntur a Parocho, illi soli evadunt patrini, & cognati spirituales, qui intra numerum permisum a Tridentino primi tangunt, ac suscipiunt infantem, utpote primus vir, vel prima mulier, aut primus vir & mulier tantum, reliqui nihil agunt. Ex communi *Suarez* *hic quæst. 67. art. 8.* *Sanchez* *cit. disp. 57. num. 14.* *Dicastil.* *cit. disp. 7. num. 286.* Quod si admissi omnes tangant simul; tunc *juxta Suarez* *cit.* nullus contrahit cognitionem spiritualem; quia resistit Tridentinum. At *juxta Sanchez*. *Dicastil.* *cit.* & *alios*, omnes contrahunt cognitionem spiritualem; quia Concilium solum videtur prohibere talem concursum, non

100 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. I.*
irritare scđum. Utrumque probabile. C
autem non contrahunt eo catu, nisi quos d
gnatos à parentibus admisit Parochus, sicut
illi, quos ultrà designatos à parentibus ipse
rochus designasset: certò autem illi, quos in
fectu parentum Parochus designat. Omnes
communi. latè Sanchez cit. *num. 15.*

95 III. Requiritur omnino ad hanc cogni
tionem tactus physicus infantis seu baptiza
(itemque confirmandi) & non sufficit sola
stentia: quin immò requiritur, ut quis vel achi
neat infantem, dum super ipsum aqua effor
tur, vel certè immediate accipiat è manu ip
baptizantis, uti contra *Sotum*, *Lopez*, *Sa*
alios solè assistentiā contentos; apud *San*
chez. *l. 7. disp. 56.* & certum testatur *Perez*
29. *Sect. 4.* Nam sacri Canones, ipsumme
dient. semper utuntur his verbis: *tangendi*,
vandi de sacro fonte, *tenendi*, *suscipiendo*
quæ certè tactum physicum, non assistenti
solam important: Et quidem tactum immo
tum, ut proinde non fiat patrinus vel patrini
vel illa, cui tradit infantem is, qui prior im
mediatè à baptizante accepit. Uti docent *San*
Pontius, *Perez*, *Bonacini*. eosque secutus *Di*
stil. suprà, in specie exprimens commatrem
contrahere cognationem spiritualem, qua
suscipit infantem de manibus compatriis,
prior acceperat à baptizante; quia non cenes
suscipere ex Baptismo: atque ita in conting

facti expressè declaravit sacra Congregatio S. Officij apud Gallemart. ad Trident. *Seſſ. 24.* c. 2. & describit Gobat *tract. 2. seu Alphab. baptizant.* *cas. 17. n. 539.* excipiens tamen, nisi consuetudine antiqua in aliqua Dioceſi (prout testatur de Constantiensi) oppositum introducendum esset.

IV. Potest quis patrini munus obire etiam per *96* vicarium, substitutum seu Procuratorem, vel legatum, juxta receptam & notissimam praxin; & tum ipse principalis patrinus per alium baptizatum vel confirmatum tenens cognationem spiritualem & impedimentum matrimonii cum baptizato vel confirmato, ejusque parente contrahit. Uti contra *Navar. Sanchez*, ac plures alios apud ipsos, docet jam communis DD. quos citant, & lequuntur Layman *part. 4. c. 8. num. 5.* Pontius *l. 9. de Matrimon.* c. 3. num. 10. Perez *disp. 19. ſect. 7.* Tambur. *De baptismo l. 2. c. 4. §. 4. num. 8.* Gobat. *tract. 2. Alphab. baptizant.* *cas. 17. num. 546.* ferturque ſæpius declaratum à sacra Congregatione Cardinalium.

Ratio est; quia generalis ista consuetudo in Ecclesia notissima habet vim declarandi legem, & regulam illam juris *in 6. Qui fecit per alium, est perinde, ac si faciat per ſe ipsum:* At verò substitutus, Procurator &c. tenens, hanc cognationem & impedimentum minimè contrahit; quia is non ſuo, ſed alterius nomine tenens verus patrinus non fit, ſed ſolū veri patrini officio fungitur. Uti contrà *Sotum, Tolerum,*

Rodrig. & alios docet jam communissimi Ec-
DD. meique citati omnes: idque expresse de-
ratum est à S. Congregatione Cardinalium, a
Pontium & Barbosam *De officio. Paroch.* c. 1
num. 1 s.

97 Quid si ergo rogatus, ut suscipiam è fo-
baptismali infantem Titii, dicam, me suscep-
rum; sed pœnitens dicti rogo meum vicini-
velit esse patrinus, me libenter daturum fu-
ptus, qui solent fieri ratione talis actus: 182
acceptat, & præstat libenter, crône ego pa-
nus? R. Non eris; quia alter non tuo, aurili
curatoris nomine, sed jam suo proprio nomi-
infantem suscipit, et si tuo rogatu. Accipe un-
& alterum casum.

98 Ordinarius patrinus, qui solet omnes na-
liberos suscipere, non est domi: ideoque po-
latur à me vicarius pro ipso ordinario suscep-
re sed nesciente alium esse sui vice seu nomi-
postulatum patrinum. Uter hic erit patrinus
cognitionem spiritualem contrahet? R. Ne
non vicarius ille substitutus; quia defuit illi
tentio tenendi suo nomine, & alioquin subli-
tus cognitionem non contrahit, ut dictum.
Non ordinarius meus, quia supponitur na-
fuisse ab ipso facta substitutio; nec tacita hic præ-
sumptio locum habet; quia agitur de onere
obligatione, quam nullus præsumitur sibi ve-
imponere.

Rursus, Titius advocatus à parentibus,
estet patrinus Cajæ, dignitatem acceptat, &
Eccl.

Ecclesiam cum cæteris vadit, ibi comparet Fridericus Legionarius Titii, cui hic urbanitatis causâ cedit, permittitque, ut puellam teneat, & è fonte levet. Post sedecim annos Titius Camjam vult ducere, & quærit, an impedimento laboret. Fuit negativa resolutio; non enim per invitationem aut acceptationem contrahitur cognatio spiritualis, sed per levationem ex fonte. In hoc ergo casu non Titius sed Fridericus contraxit cognationem spiritualem. *Hic casus fuit ita resolutus in nostro (Pragensi) Consistorio, me Eminentissimi Cardinalis ab Harrach vices gerente, sic refert Joannes Caramuel in sua Theologia, num. 553.* Cui omnino acquiesco; Titius enim non fuit patrinus, quia nec levavit ipse infantem; nec Fridericus ejus superior egit procuratorem: *Quia verò Fridericus eum verè tenuit Parocho consentiente & approbante, liberaliter sine dubio præsumpto consensu parentis cum agatur de favore parentis; nihil obest, quo minus dicatur evasisse verus patrinus.* Hæc exempli causâ pro luce afferenda ad similes casus solvendos.

§. XIV.

C R I M E N.

Impedimentum criminis est scelerata quædam conjunctio, qua conjux adhuc vivente sua comparet cum alio vel alia de matrimonio ineundo cum crimine aliquo conspirat, propter quam scelestam conspirationem cum tali crimen oritur impedimentum dirimens matrimonium

rium inter illas personas sic criminose con-
rantes; & hinc dictum impedimentum eri-
mis. Idque rationabilissime, ut nimis vici-
tur talia crimina, cædes, adulteria inter conjug-
ium hoc modo delinquentibus aufertur spe-
ter sese contrahendi. *Triplex* autem vel po-
quadruplex reperiatur in jure ejusmodi crimi-
& inde impedimentum dirimens matrimonio-
primum: solum homicidium: *secundum*: ho-
micideum cum adulterio: *tertium*: solum ad-
ulerium cum promissione matrimonii in fu-
tum post mortem conjugis: aut (claritatis ge-
niæ reetè aliqui quartum crimen computan-
tum actuali contractu matrimonii de præ-
dicto utique invalido. Concilium Trident. aliude-
men addidit, quod matrimonium dirimit, scilicet
captum; sed jam hoc commodiùs sub classe
sensus insufficientis computavimus; cum me-
Concilii eo decreto fuerit, non tam punire
potrem, quam prospicere libertati matrimonii
ac consensu voluntarii respectu puellarum.

Primum Crimen.

*Solum Homicidium, scilicet uxoricidium
vel mariticideum.*

300 *Quandò* quis occidit uxorem suam, vel mu-
ritum alterius (aut contrà maritum suum
vel uxorem alterius) ex prævia conspira-
tione cum illa vel illo: seu quando ambo machina-
tur mortem, vel conspirant in mortem uxori
vel mariti, cum intentione, ut illâ peremptio-

inter se matrimonium contrahant, effectu secuto est impedimentum dirimens matrimonium inter illos homicidas conspirantes tantum. Omnes claro jure, c. si quis vivente. 31. quest. I. c. laudabilem de convers. infidel. & alibi. Ratio jam indicata est. Conditiones requisitas ad impedimentum incurendum jam satis expressas breviter explico.

I. Quando quis occidit vel interficit effectu secuto. Non sufficit sola quæcunque attentatio vel machinatio mortis: non vulneratio gravis, mutilatio: intoxicatio, si mors re ipsa non sequatur, ut clarè significatur juribus citatis; nam verba legum, præfertim poenalium, debent intelligi cum effectu. c. relatum. de clericis non residentibus. Perinde autem est, sive quis occidat physicè per se ipsum, ferro, veneno, beneficio, sive per alium moraliter occidat jussione, consilio, suasu, consensu prævio in occisionem suo nomine vel in sui gratiam faciendam, prout manifestè colligitur ex utroque loco juris allegati, non autem sufficere ratihabitionē, dicam mox.

II. Uxorem suam vel alterius; perinde enim est, sive occidas tu ipse physicè vel moraliter, sive alter vel altera, tuo consensu vel conspiratione, occidat tuam uxorem, jam enim ambo machinatis mortem uxoris mutua conspiratione. Idèmque perinde est, sive vir occidat uxorem, sive uxor, ut æquè frequens, per se vel complicem occidat maritum. Nam sic c. si quis vivente. c. laudabilem, in primo casu expres-

106 *Theol. Sacram. Pars IV. Cap. 1.*

sè sermo est de occisione mariti. Et contra p ex
cos docet communissima DD. cum Sanchez
7. disp. 78. Layman cit. c. 10. num. 4. op qu
meque defendit Dicastillus.

101 III. *Ex prævia conspiratione*, scilicet cu
scitu, consensu, consilio, auxilio, vel qualib
cooperatione alterius. Quare si unus tanto
vel una, sine conspiratione, consensu vel si
alterius, occidit conjugem, si nihil aliud addi
tur, non naseetur impedimentum, sed super
tes poterunt validè matrimonium contrahere
juxta communem DD. apud citatos, & collig
tur, ex eodem c. laudabilem de convers. infi
lium. Et nota: *ex prævia conspiratione*; mun
enim sufficit sola ratihabitio occisionis tuo
mine vel in tui gratiam jam factæ ab altero
vel altera etiam complice; quia sola ratihabitio
ne hoc impedimentum contrahi, nullo jure co
primitur; neque enim ratihabitio est machina
tio mortis, quam jura requirunt, nec præbeto
casionem cædis, quam jura detestantur; in
mortem vel cædem jam factam supponit. Co
munissima DD. & citati omnes

102 IV. *Ex intentione contrahendi matrimonio
cum illo vel illa.* Ad hoc impedimentum co
trahendum necessariò requiritur, ut conspira
illa in mortem conjugis, ac mortis machinata
sit ex, vel cum intentione contrahendi mat
rimonium cum illa ipsa vel illo complice, Co
munissima cum Sanchez disp. 78. num. 13. Lay
man c. 10. num. 4. Pontius, Perez cit. Et pat

ex intentione legis, quæ per hanc poenam & impedimentum intendit impedire, ne qui vel quæ cupiditate alieni matrimonii occidat propriam, vel alienam conjugem. Quare imprimis, qui alio fine vel motivo, quam ut matrimonium contrahant, v. g. ex odio, vindicta, vel ne deprehensi in adulterio a marito occidantur, aut de adulterio accusari possint, &c. conjugem communis conspiratione occiderunt, hoc impedimentum non contraherent, uti cum Navar.

l. 4. consil. 1. c. de eo qui duxit. docet communis DD. ac citati omnes. Item si Titius v. g. suauem vel cooperatione Cajæ occidat uxorem suam, ut ducere possit, non ipsam Cajam, sed aliam quamcunque, vel determinatam hanc Semproniam sceleris ignaram, nihil impedietur Titius, quin postea possit ducere utramlibet, sive Cajam sive Semproniam, modò cum neutra earum ante mortem conjugis moechatus sit (tunc enim nasceretur secundum crimen) uti ex *Coninck* & aliis resolvit *Layman* c. 10. num. 2. quia non occidit ex intentione contrahendi cum complice seu conspirante. Necesse tamen est, eam intentionem contrahendi cum ipsa complice, fuisse alteri parti manifestatam alioquin non poterit esse conspiratio ex intentione ineundi matrimonium. Sufficit tamen sola intentio seu voluntas contrahendi, neque requiritur promissio, seu ut fides data sit de matrimonio ineundo inter ipsos, prout expressè deciditur. c. *super hoc eodem titulo. De eo qui duxit.*

Tarr

Tandem in hoc primo crimine, quando
bo machinati sunt mortem conjugis, non
quiritur adulterium; cum juxta jura allegati
tis sit dicta mutua conspiratio cum occisi
secuta; si autem accedat & adulterium, erit
men mixtum ex primo & secundo, eoque in
difficilioris dispensationis, & ideo in suppli
tione necessario explicandum. Declaro hoc
men uno & altero exemplo authentico.

103 Jovius uxorem suam adulteram & adulter
odit, & per insidias occidere parat, adulter
adultera id rescientes absque intentione con
hendi matrimonium, illius mortem machin
sunt, & secretò occiderunt, postea matrim
nium contraxerunt in facie Ecclesiae. Quærit
an teneat? *q. rectè Navar. cit. Consil. I.*
nuisse; *idecirkò, quòd ex narratione facti clara*
fit, interfectionem illam nequaquam proveni
intentione contrahendi inter se post mortem
si. Sic Doctor Navarrus.

Hortensia juncta matrimonio cum Petro, pe
travit adulterium cum Achille, qui geret
inimicitas cum Petro, & Hortensia quoq; Pe
oderat; quòd ab illo duriter haberetur; ineu
consilium, ut eum interficiant, quod & factu
est, primâ quidem intentione ulciscendi, qu
oderant, secundariâ contrahendi simul; vello
tem de hac dubitant. Quæritur, an ortum
impedimentum dirimens & quid faciendum,
contraxerunt? Hic sceleratus casus his verbis
propositus fuit Leonardo Lessio in *Auctor.*
Matti

Matrimonium cas. 10. atque ita sapienter resol-
vit. 1. Fuisse ortum impedimentum, si saltem
secundaria intentio fuit postea contrahere; quia
jura simpliciter requirunt intentionem illam
contrahendi, nec usquam exprimunt, intentionem
illam contrahendi debere esse primariam.
2. Si dubitent, an habuerint eam intentionem
secundariam, debere eos abstinere a matrimo-
nio, eodem quod contracturi debet mortaliter con-
stare, non subesse impedimentum, alioquin ex-
ponerent se in periculum fornicationis; atque eo
casu in foro externo omnino præsumptionem
esse, adfuisse talem intentionem: atqui in foro
externo statut præsumptione, quando non con-
stat de opposita veritate.

Secundum Crimen.

Homicidium cum adulterio.

Quando solus adulter, commisso adulterio, 104
occidit suam uxorem (aut contra sola a-
dultera suum maritum) absque conspiratione cum
complice, ex intentione tamen pervenienti ad
matrimonium cum adultera vel adultero, na-
scitur impedimentum criminis dirimens matri-
monium contrahendum inter adulteros. Om-
nes. Constat ex c. *Super hoc. c. Significavit ne-*
bis. De eo qui duxit. Idque etiam locum habere,
si adultera sola simili intentione occidat mari-
tum, patet ex supra cit. c. *Si quis vivente. 31.*
quest. I.

Ad impedimentum ergo hoc contrahendum 105

non

non sufficit sola occisio uxoris vel mariti requiritur etiam adulterium commissum occisionem actualem conjugis ; sive deinde adulterium antecedat, sive subsequatur mactationem mortis conjugis, dummodo vivente huic conjugi. *Communis.* *Sanchez*, *Pom Layman*, alii citati. Ut si venenum proprio uxori vel marito, aut mandasti sicario, ut occiderem uxorem tuam, & post illud mandasti vel propinicationem ante mortem Berta commisisti adulterium cum Caja, consurget impedimentum : non autem consurgeret, si cumdem Caja peccasses primum post mortem tuam ; tunc enim non potuit amplius fieri adulterium : jura autem requirunt occisionem adulterio. *Communis apud citatos.* Item requiritur, ut occisio conjugis fiat ex intenti pervenienti ad matrimonium cum adulterio colligitur ex motivo juris initio allegati, donecque DD. communiter, Theologi, Juristæ, Sistæ. Quarè, si occisio vel machinatio mortis uxoris vel mariti fieret ex alio motivo vel alibi cum hac aliave peccandi, vel aliam quæ cunque fœminam ducendi, non inducetur impedimentum inter adulteros. Advertit tamen benè Sanchez *cit. num. 19.* hanc intentionem semper præsumi in foro externo, quotiescunque foro vult contrahere cum ea, cum qua committatur adulterium ; ideoque idipsum etiam prædictum debet in foro interno in dubio, quando constat opposita veritas, ut paulo supra indicatur.

vi. Non tamen necesse est, ut hæc intentio occisoris matrimonii contrahendi sit manifestata adulteræ cum qua intendit contrahere, ut contra Pontium & alios rectè docet Aversa hic quæst. 18. Sect. 4. cum Tambur. tratt. I. §. 2. n. 3. Quia in hoc secundo criminis non requiritur conspiratio duorum, sicut in primo criminis præcedente. Quale autem in hoc & sequentibus criminibus intervenire debeat adulterium, dicam mox infra num. 4.

Tertium Crimen.

Adulterium solum cum promissione matrimonii de futuro.

Quando adulter & adultera, sive ante, sive ¹⁰⁶ post adulterium commissum promittunt & fidem dant de matrimonio post mortem conjugis contrahendo, est impedimentum dirimens matrimonium inter illos contrahentes. Ex coiuncti Sententia, ex plurimis sacris Textibus, c. Relatum I. quæst. 1. c. propositum c. Ex literarū. c. Significati. c. Veniens. &c. De eo, quid duxit. Ratio rursus semper eadem, nè scilicet ob promissionem factam matrimonii contrahendi capitur occasio machinandi mortem alterius conjugis, inter adulteros. Vides jam in hoc tertio criminis non requiri occisionem vel machinationem mortis, sed sufficere adulterium, cum promissione matrimonii. Vides etiam, non sufficere solum adulterium, alioquin omnes adulteri vel adulteræ invalidè contraherent secundas nuptias: Sicut neq; suffi-

sufficit sola promissio futuri matrimonii mortem conjugis, quippe quæ per se loquuntur spectato jure naturæ illicita non est: atramentum accidens, quia tales promissiones solent esse causa multorum malorum; ideo meritò c. *Finali.*

De eo, qui duxit, graviter delinquere dicitur eisque poenitentia injungi præcipitur, qui matrimonio ligati promittunt alteri matrimonium post mortem conjugis. Et meritò Parochi e

modi promissionem factam audientes suspiciuntur, & inquirunt de ulteriori malo. Itaque

107 1. Ad hoc impedimentum requiritur & sufficit adulterium simul cum promissione matrimonii, sive adulterium sit commissum, sive post promissionem seu fidem datum expressè habetur eodem c. *Finali.* Nequeretur, ut unum fiat intuitu alterius per modi pacti conditionati, v. g. dicendo: promittitur adiutorium te, mortua conjugi mea vel tu feceris potestatem corporis; hoc enim nullum primitur, sed sufficit, cum adulterio ante post fieri promissionem matrimonii, eamque promissionem ante adulterium non esse revocari si enim revocata anteā sit, jam non erit adulterium cum promissione, adeoque nullum amplius impedimentum; at verò si promissio facta post adulterium, et si ante mortem conjugis revocata, impedimentum jam ante contractum per adulterium cum promissione, utique permanebat ex communai recte notat Sanchez cit. *num. 11. Bonacini.* hic *quest. 3. proposit. 2. alii passim.*

Hinc alterius.

II. Requiritur, ut promissio & adulterium ¹⁰⁸ vivente eodem conjugi facta sint. Unde si fides data sit sub eodem matrimonio, atque adulterium commissum sub alio matrimonio posteriori: aut contra adulterium commissum sub priori promissio autem facta sub posteriori matrimonio, non erit impedimentum; quia per posteriorius aliud matrimonium dissoluta est connexio adulterii & promissionis. Ex communione Sanchez l. 7. disp. 79. Coninck, alii cum Layman c. 10. num. 4. At quid si Titius & Berta bona fide putentes Cajam Titii uxorem jam esse mortuam, sic invicem promiserunt matrimonium; deinde certe cognoscunt eam adhuc vivere, & nihilominus committunt adulterium; Incurruntne hoc impedimentum dirimens? Affirman simpliciter Aversa & Perez apud Tamb. hic c. 6. §. 3. " 11. Sed rectius sic distinguentem: Si Titius & Berta post cognitam vitam Cajae committerunt adulterium ex vi promissionis prius factae, cum spe futuri matrimonii, adhuc sine dubio exsurgit impedimentum; quia sic perseverat promissio facta, & quidem jam sub mala fide, quae ante erat sub bona fide.

At vero si cognitâ Cajae vitâ nihil amplius moveantur promissione prius facta, quam jam tanquam impossibilem factam cessasse & expirasse apprehendunt; quia nimis vivente Cajae matrimonio jungi non possunt, & tamen committunt adulterium, non contrahent hoc impedimentum; quia sic adulterium hoc non est am-

plius conjunctum cum promissione antea sit
quod valde notandum. Hæc satis de simo
adulterii & promissionis: breviter nunc vi-
dum, qualis promissio & quale adulterium
quiratur ad hoc impedimentum eligendo. Qui
tentias mitiores pro liberatione eorum.

109 III. Requiritur ad promissionem matrimoni-
um sit seria seu utrinque seriò & ex animo facta
altera parte acceptata, & absoluta. Non
incurritur impedimentum. 1. Si promissio
utraque vel una saltem parte facta fuerit. Lan-
cit. c. 10. num. 4. Bonac. Henrig. Diana
contra Sanchez, Perez, Dicastil, & alios.
promissio, et si seriò facta ab una parte, ab
parte acceptata non sit. Communissima
Sanchez disp. 79. Layman, aliis. Quid sit
pars taceat? Censebiturne consentire &
ptare, sicque impedimentum contrahi? No
Sanchez cit. Quia sumus, ait, in re nociya
pedimentum contrahendum. Affirmat Con-
cum aliis; quia sumus, ait, in re favorabili
matrimonium apprehenditur ab iis ut bonum.
Utrumque probabile censet Tambur. cit. c.
3. num. 7. Et ego, nisi de consensu conste-
mitiorem fententiam inclino. 3. Si promis-
sio conditionatè conditione ante mortem
jugis non impleta, ut si dicas adulteræ: pro-
to de ducere, si pater meus profectus fuerit
ante mortem uxoris pater non proficisci
non orietur impedimentum. Sic (contra
Sanchez & alios) Ceninck, Layman, Perez dis-

Sec̄t. 4. Tambur cit. *num. 4.* alii. Ratio est; quia promissio conditionata ante conditionē impletā non est simpliciter promissio aut fides data, quā requirunt sacri *Canones*. 4. Probabiliter etiam requiritur ultra promissionem acceptatam absolutam, etiam re promissio vicissim facta ab altera parte, seu promissio mutua, sicut si contrahere attentarent matrimonium de præsenti in criminē sequenti requiritur mutua promissio & re promissio. Ita post *Henriq. Layman num. 4.* Et si probabilius neget cum pluribus *Sanchez disp. 79. num. 20.* Sed satis sit probabiles opiniones hujus impedimenti insinuasse, si curiosus es, vel casu urgentis, lege citatos.

IV. Ad contrahendum hoc impedimentum *119* requiritur adulterium verum & formale ex utraque parte seu utriusque parti cognitum & perfectè consummatum cum immissione seminis intravas naturale. Communis DD. ac citati omnes. Non ergo incurritur hoc impedimentum imprimis, si neutra, vel altera pars nesciat se committere adulterium, ut si puella nesciat hunc virum esse matrimonio ligatum, aut ignoret ejus uxorem adhuc vivere, et si ignorantia crassâ, *Sanchez, Coninck, Layman, Perez, alii passim.* Et constat expressè. *Propositum. De ..., que duxit.* infra describendo. Et *119* *Canones* requirunt scientiam. Unde, si re ipsa non sit adulterium, sed tantum formaliter per conscientiam erroneam, ut si Titius & Berta putent conjugem alterius adhuc vivere, cum tamen rever-

116 *Theol. Sacrament. Pars IV. Cap. I.*
ra jam obierit: aut putent, esse verum matru-
nium illud prius, cum tamen revera ob im-
pementum oculrum nullum sit. Nam univer-
liter semper requiritur matrimonium prius
se validum, et si tantum modò ratum, aut di-
tiò dissolutum. Ut notat Sanchez *disp. 78. n.*
ne. Communis apud Tambur. cit. §. 2. n.
6. Denique non contrahitur impedimentum
ob quoscunque tactus & actus impudicos, et
pollutionis invicem procuratas, etiam copu-
inchoatam, &c. Eodem prorsus modo, quo
præ dictum de copula requisita ad contrahen-
dum impedimentum affinitatis, hic per omnia
applicanda. Ratio omnia est; qui iura
odiosa sunt strictè interpretanda; ergo in
nostro non sunt intelligenda, nisi in adulto
perfecto, absoluto; & utrinque consumato,

Crimen quartum.

*Adulterium solum cum alio matrimonio
contracto.*

III **Q**uando adulter vel adultera committi-
dulterio insuper contrahunt, vel po-
contrahere (utiq; invalidè) attentant matru-
nium per verba de præsenti, statim nascitur in
eos impedimentum dirimens, ut deinde, eu-
mortua uxore adulteri, vel marito adulteri
matrimonium validè contrahere nunquam
possint. *Omnes.* Constat variis Capit-
bus eodem titulo: *De eo, qui duxit.* Et re-
eadem à fortiori; si enim ob excludendam

casionem machinandi mortem conjugis ex sola
promissione matrimonii cum adulterio nascitur
impedimentum dirimens, multò magis nascetur
ex consensu de præsenti cum simili adulterio.

Intellige rursus eadem ratione de adulterio
vero, formali, ex utraque parte perfectè consuma-
to, juxta dicta in criminè præcedent *n.* IV. De-
clarat authentica sententia Alexandri III. c. 1. de
eo, qui duxit. Sic loquitur: *Propositum est no-
bis, quod quidam vir uxorem habens, sibi aliam
hujusmodi rei insciā copulaverit, sed prima
mortua discedere nītitur à secunda. Sed licet in
Canonibus habeatur, ut nullus copulet matrimo-
nio, quam prius polluerat adulterio, & illam ma-
xime, cui fidem dederat uxore sua vivente: vel
quæ machinata sit in mortem uxoris; quia tamen
præfata mulier erat inscia, quod ille aliam habe-
ret uxorem viventem; nec dignum est, ut præfa-
tus vir, qui scienter contra Canones venerat, lu-
crum de suo dolo reportet. Consultationi tua taliter
respondemus: quod nisi mulier divortium pe-
tat, ad petitionem viri non sunt aliquatenus sepa-
randi. Sic Pontifex, compendio confirmans
ferè omnia dicta.*

At, quid si tales putantes conjugem iam esse
mortuam vel mortuum, bona fide contraxerunt
matrimonium, postea verò cognitò conjugem
adhuc vivere, committunt, vel pergunt comit-
tere adulteria, idque quasi ex vi prioris contra-
ctus? Accipe responsū Doctoris Navar. ad si-
milem calum sibi propositum, *consil. 3. in eun-*

118 *Theol. Sacrauent. Pars IV. Cap. I.*
dem titulum: *de eo, qui duxit*. Antonius vive-
te priori uxore, motus rumore mortis ejus, q-
degebat longè distans ab eo, contraxit cum B-
ta ignorante Antonium habuisse uxorem, de-
jus morte nihil certi constaret: quæ Berta eius
postquam deinde cognovit vivere uxorem An-
tonii, perrexit facere Antonio potestatem
corporis. Nunc vero sepulta priori sua uxori
& superstite secunda, quærit Antonius: quid
bi faciendum?

Respondet sapienter Navar. 1. Non possi-
los convivere, nisi eliciant novum conlenti-
quandoquidem matrimonium non valuit
vente prima uxore. 2. Licet novum con-
sum eliciant, attamen fore illicitum ac irri-
nisi accedat dispensatio Pontificis; quando-
dem Berta perrexit carnaliter adhærere Antonio
etiam postquam cognovit, vivere adhuc uxori
Antonii. 3. Antonium teneri ducere Be-
volentem; quia illam ab initio decepit, us-
non contracturam, si cognovisset, esse incerti-
an viveret prior uxor. 4. Addit illam ren-
ditionem consensus debere fieri coram Pare-
& testibus; esto jam præcesserit in facie Eu-
siæ matrimonium illud invalidum. Sed de
quarto alibi mitius.

Quo jure inductum hoc impedimentum?

113 **C**erte non jure naturæ vel divino, ut p-
in Davide, qui post adulterium & occi-
nem Uriæ duxit ejus uxorem Bethsabeam:

sole Jure Ecclesiastico, locis hactenus allegatis. Unde si duo infideles commisissent tale crimen, postea validè contraherent. Quòd si tamen tale crimen committatur à duobus, quorum unus est fidelis, alter infidelis, non poterit hic alteri post Baptismum jungi matrimonio. Ut certum est apud omnes. Et expresse diciditur. c. 1. de convers. infidel. Etsi enim ibi sit casus de certa criminis specie, tamen perindè est etiam de aliis speciebus criminis. Ut notat ibidem Glosfa. Ráto est; quia tunc impedimentum ab Ecclesia statutum directè in fidelem, redundat etiam in infidelem. Etenim ad invalidè contrahendum matrimonium satis supérque est, quòd alter ex contrahentibus impedimento dirimente alligatus sit. Uti contingit in impedimento voti solemnis in Professione, &c. quod quamvis in altero tantum reperiatur, matrimonium tamen reddit irritum. Ut excomuni docet Sanchez, *disp. 78.*

Tantem nota semel pro semper, impedimentum hoc criminis tantum dirimere matrimonium contrahendum inter ipsosmet criminosos, qui tale crimen homicidii vel adulterii commiserunt: non item dirimere matrimonium contrahendum cum aliis; immò hodie neque impedire quidem, quamvis hæc ipsa & alia nonnulla crimina jure veteri erant impedimentum impediens seu prohibens matrimonium omne aliud contrahendum, de quo brevi postea.

Supponimus autem semper, sicut generaliter

ad incurrendum quodvis impedimentum
mens, ita & hoc criminis impedimentum
requiri scientiam talis impedimenti, nec ex
fare ignorantiam, quod tali criminis contri-
tur impedimentum dirimens, & matrimonio
fiat nullum; quia etiam hoc impedimentum
ab Ecclesia inductum est non præcise in-
nam delicti; sed principaliter ad abstinentiam
homines, ne spe matrimonii crimina com-
tant: prout unanimiter supponunt DD. uni-
si suo loco allegandi; neque ullus hactenus
in dubium revocavit. Novissimè Diana parti-
resol. 51. pro opposita sententia citat Baucyus
Baucyus autem id ex se non assertens citat Pa-
dani antiquam sententiam obsoletam, aedeo
hodie nullum probabilitatem afferentem;
tamen nec Diana, nec Baucius ulla nota-
ciunt oppositam sententiam Paludini, ideo
cum P. Gobat hic cas. 10. num. 202. non ve-
rer illos, qui bona fide contraxerunt adhuc
impedimento criminis relinquere in bona fide.

C L A S S I S IV.

Impedimentorum.

N I M I A D I S T A N T I A.

Continet duo vel tria ultima impedimenta
Cultus disparitas: impotentia, sub qua-
tiam comprehenditur impedimentum ætatis.

S U M M A R I A.

115. *Matrimonium fidelis cum infidelis seu non baptis-
tum nullum est.*